

# Krzysztof Fudalej

---

"Polska obrona przeciwlotnicza 1939", cz. 1–4, red. nauk. Andrzej Wesołowski, Warszawa, 2012-2013 : [recenzja]

---

Przegląd Historyczno-Wojskowy 15 (66)/2 (248), 197

---

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

koncepcji co do drugiej fazy wojny. Prawdziwym jednak dylematem było co zrobić dalej, a przede wszystkim, w jaki sposób doprowadzić do pokoju ze Stanami Zjednoczonymi. Rywal Japonii nie zamierzał jednak nigdy do takiego rozwiązania doprowadzić, gdyż w konfrontacji z Krajem Kwitnącej Wiśni upatrywał nadzieję na zdecydowany przewrót w światowym układzie sił i budowę własnej mocarstwowości.

**Marcin Białas**

*Polska obrona przeciwlotnicza 1939, cz. 1–4, red. nauk. Andrzej Wesołowski, Centralne Archiwum Wojskowe; Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Warszawa 2012–2013, 566 s. + 501 s. + 529 s. + 580 s. Ser. „Wojskowe Teki Archiwalne”, t. 3*

Tom trzeciej serii „Wojskowe Teki Archiwalne”, wydawanej wspólnie przez Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie oraz Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, jest poświęcony polskiej obronie przeciwlotniczej w okresie poprzedzającym wybuch II wojny światowej oraz w czasie kampanii wrześniowej. Treść tomu podzielono na cztery części. Pierwsza część zawiera opracowania i dokumenty, pozostałe trzy – relacje. W publikacji skupiono się na tzw. środkach czynnych obrony przeciwlotniczej z wyłączeniem lotnictwa myśliwskiego, czyli na artylerii przeciwlotniczej, pododdziałach karabinów maszynowych plot oraz systemie dozoru. W ostatniej części znalazły się ponadto materiały dotyczące udziału w kampanii wrześniowej pododdziałów reflektorów plot i balonowych.

W części pierwszej, oprócz wstępu znajdują się niepublikowane wcześniej fragmenty rozpraw doktorskich Zbigniewa Moszumańskiego (na temat centralnych organów dowodzenia obroną przeciwlotniczą oraz przemian w organizacji jednostek artylerii przeciwlotniczej od końca lat 20. do 1939 r.) i Jana Tarczyńskiego (dotyczy dziejów samochodowej artylerii przeciwlotniczej w okresie międzywojennym). Zasadniczą treść tomu stanowią teksty 300, w większości wcześniej niepublikowanych dokumentów oraz fotokopie kolejnych kilkudziesięciu. Całość uzupełniają zdjęcia oficerów służących w instytucjach i oddziałach obrony przeciwlotniczej oraz mapy prezentujące system obrony przeciwlotniczej kraju.

W częściach 2–4 opublikowano łącznie 281 relacji. Najcenniejsze i najliczniejsze są relacje spisane kilka miesięcy po zakończeniu kampanii wrześniowej, na terenie Francji. Wśród publikowanych materiałów znajdują się też relacje spisane w okresie późniejszym, m.in. przez oficerów, którzy trafili do niewoli sowieckiej i niemieckiej. Godne podkreślenia jest umieszczenie przed poszczególnymi relacjami biogramów ich autorów, co znacząco podnosi wartość całej publikacji. Części 2–4, w przeciwieństwie do pierwszej, opatrzone skorowidzami nazwisk oraz nazw geograficznych. Części 3–4 wzbogacono ponadto zdjęciami wykorzystywanego sprzętu oraz oficerów służących w oddziałach przeciwlotniczych. W ostatnim woluminie znajduje się też szczegółowa obsada personalna jednostek obrony przeciwlotniczej w czasie kampanii wrześniowej, opracowana przez Ryszarda Rybkę i Kamila Stepana.

Trzeci tom „Wojskowych Tek Archiwalnych” stanowi niewątpliwie bezcenne źródło dla wszystkich zainteresowanych dziejami polskiej obrony przeciwlotniczej oraz tematami pokrewnymi.